OMVÄRLDSBEVAKNING OCH LAGSTIFTNING ATT FÖRHÅLLA SIG TILL I ARBETET MED KOMMUNAL AVFALLSPLAN FÖR

BENGTSFORS, DALS-ED, FÄRGELANDA OCH MELLERUDS KOMMUNER

Bilaga 1 till avfallsplan för fyra Dalslandskommuner 2026–2037

Förutsättningar för kommunal avfallsplan

Varje kommun ska ha en avfallsplan som ska fastställas av kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Innehållet i avfallsplanen styrs av lagstiftning och ska ta hänsyn till nationella, regionala och lokala strategier och mål som berör området.

Lagstiftning

Kravet på att kommunal renhållningsordning, det vill säga avfallsplan samt föreskrifter, framgår i miljöbalken (1998:808) 15 kap om avfall. Här framgår också hur utställning och samråd ska ske innan fastställande i kommunfullmäktige.
Vidare styrs innehållet i den kommunala renhållningsordningen upp i avfallsförordningen (2020:614). Här framgår att avfallsplanen ska ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Krav finns även på att planen ska innehålla åtgärder för att förebygga uppkomsten av förpackningar och returpapper.

Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) styr ytterligare upp innehållet i den kommunala avfallsplanen. Här framgår att planen ska innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfall som kommunen ansvarar för, mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning samt mål och åtgärder för avfall som kommunen inte ansvarar för. Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljökvalitetsmålen, samt andra relevanta mål, strategier och planer. Mål och åtgärder ska syfta till att avfallet hanteras enligt avfallstrappan. Avfallsplanen ska även beskriva vilka åtgärder som kommer att användas, hur uppföljning kommer att ske, behov av insamlingssystem och anläggningar för att hantera avfall, hur behovet tillgodosetts i den fysiska planeringen, uppgifter om kommunen som påverkar avfallets uppkomst och mängd, hur avfall hanteras enligt avfallstrappan, uppgifter om nedlagda deponier med mera.

Avfallstrappan (även kallad avfallshierarkin) är central i avfallsplanen (se Figur 1). Denna är lagstadgad enligt miljöbalken 2 kap 5 § samt 15 kap 10 §. Avfallstrappan bygger på att hushållning av resurser är högst prioriterat, det vill säga förebyggande av att avfall över huvud taget uppkommer. I andra hand ska avfallet förberedas för återanvändning, om detta ej är möjligt ska det materialåtervinnas, om detta inte är möjligt ska det återvinnas på annat sätt (exempelvis genom energiåtervinning) och i sista hand ska avfallet deponeras.

Figur 1 EU:s Avfallstrappan, eller ”Avfallshierarkin”

Nationella strategier och mål

I Sverige finns 16 miljökvalitetsmål som ska vara vägledande för allt miljöarbete i landet. Naturvårdsverket är den myndighet som har ansvar för avfallsfrågor och ansvar för uppföljning av etappmålen kopplade till avfall. På nationell nivå kopplar avfallsplanens mål till de nationella miljökvalitetsmålen och då i första hand till Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan och generationsmålet. Hav i balans och levande kust och skärgård påverkas också.

Sveriges avfallsplan och det förebyggande programmet "Att göra mer med mindre" beskriver avfallsarbetets inriktning, men innehåller inga specificerade mål.

Figur 2 De nationella målen som avfallsplanen har koppling till, Giftfri miljö, God bebyggd miljö, begränsad klimatpåverkan, generationsmålet och Hav i balans och levande kust och skärgård.

I skrivande stund har Naturvårdsverket tagit fram en ny nationell avfallsplan och ett avfallsförebyggande program för 2024–2030.

Regionala strategier och mål

I Västra Götalands län har det beslutats om regionala tilläggsmål, som lyfter fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. De regionala målen är levande och uppdateras, främst när nya etappmål beslutas av regeringen. De regionala mål som har tydligast bäring mot att minska det avfall som uppstår och minska farligheten på det följer nedan

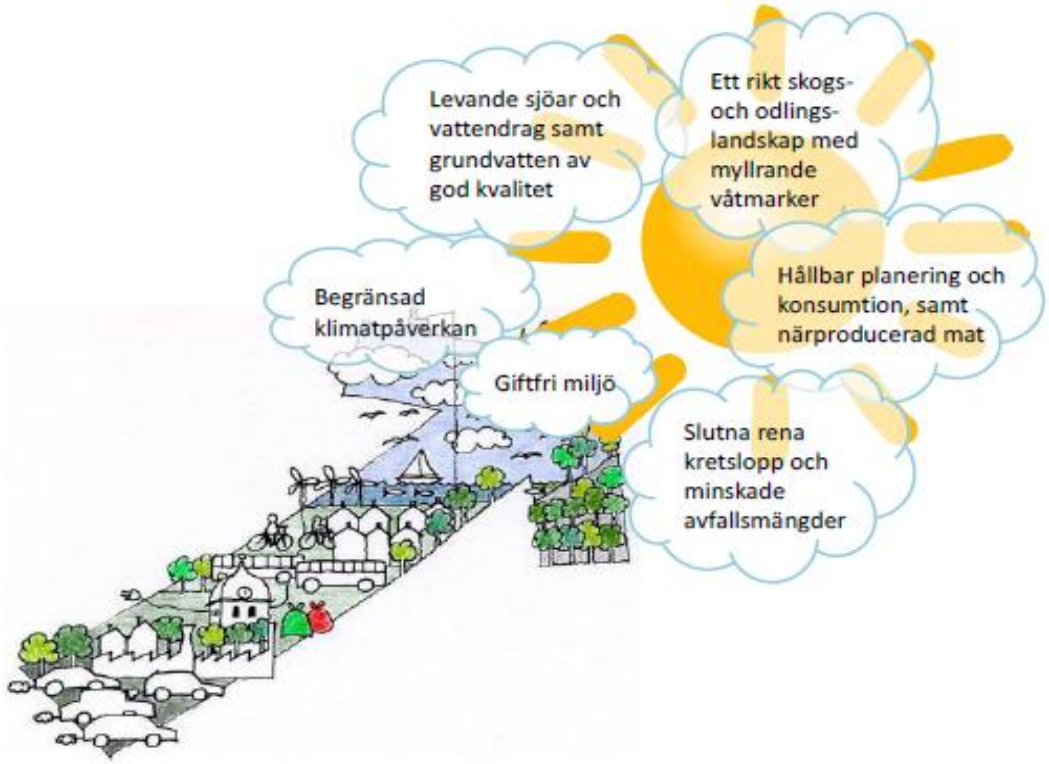
Regionala tilläggsmål för Begränsad klimatpåverkan

En ekonomi oberoende av fossila bränslen
År 2030 är den västsvenska ekonomin inte längre beroende av fossil energi och medborgarna och näringslivet har en trygg och långsiktigt hållbar energi-försörjning. Boende, transporter och produktion såväl som konsumtion av varor och tjänster är resurssnåla, energieffektiva och baserade på förnybar energi. Sammantaget har detta bidragit till en stark ekonomi och ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv.

- Utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent till år 2030 från 1990 års nivå.
- Utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, ska minska med 30 procent jämfört med 2010. 2.
- Ökad andel förnybar energianvändning
- År 2030 ska andelen förnybar energi öka till minst 80 procent.

Lokala strategier och mål

Dalslands miljökontor hjälper till med miljöledningsarbetet i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner. Miljö- och energistrategier inom förbundet jobbar med sex miljömål (Figur 3, Tabell 1). Av målen är det framför allt hållbar planering, konsumtion och närproducerad mat som har störst bäring på avfallsområdet. Strategier som är av största vikt i sammanhanget är miljöledning i kommunerna, miljöanpassad offentlig upphandling och hållbar livsstil och konsumtion. Även strategier såsom Miljötillsyn eller Miljödiplomering av företag kan påverka avfallshantering i verksamheter. Miljöinformation kan påverka många olika intressenter.

Figur 3 Miljömål för kommunens samordnade miljö- och energiarbete.

Tabell 1 Lokala miljömål inom Dalslands Miljö- och energiförbund

Lokala miljömål
Begränsad klimatpåverkan
Giftfri miljö
Levande sjöar och vattendrag samt grundvatten av god kvalitet
Ett rikt skogs- och odlingslandskap med myllrande våtmarker
Hållbar planering, konsumtion och närproducerad mat
Slutna rena kretslopp och minskade avfallsmängder

Tabell 2. Lokala miljöstrategier inom Dalslands Miljö- och energiförbund

Lokala miljöstrategier

Miljötillsyn
Miljöledning i kommunerna
Klimat och energi
Miljöanpassad offentlig upphandling
Hållbar samhällsplanering
Miljöinformation
Hållbar livsstil och konsumtion
Naturvårdsplanering
Vattenplanering
Miljödiplomering av företag